

พระราชบัญญัติ

ให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ ๖ แห่งประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร
ลงวันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๗๗)

อนวิตันจาตุรนต์

อาทิตย์ทิพอาภา

เจ้าพระยายมราช

ตราไว้ ณ วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๘

เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า การประมวลกฎหมาย
แห่งบ้านเมืองได้ดำเนินมาถึงคราวที่ควรใช้บรรพ ๖ แห่ง
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เล่ม ๕๒ หน้า ๕๓๐ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๗๘

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดย
คำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
ให้ใช้บทบัญญัติบรรพ ๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ พุทธศักราช ๒๔๗๗”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิ่มบทบัญญัติ บรรพ ๖ ตั้งแต่มาตรา ๑๕๕๕
ถึงมาตรา ๑๗๕๕ ตามที่ได้ตราไว้ต่อท้ายพระราชบัญญัตินี้
เข้าเป็นส่วนหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
และให้ใช้บทบัญญัติแห่งบรรพนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธ
ศักราช ๒๔๗๘ เป็นต้นไป

มาตรา ๔ บทบัญญัติแห่งบรรพนี้ไม่กระทบกระเทือนถึง
กฎข้อบังคับสำหรับปกครองบริเวณเจ็ดหัวเมือง ร.ศ. ๑๒๐
ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยมฤตก

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา

นายกรัฐมนตรี

สารบัญ

บรรพ ๖

มฤตก

มาตรา

ลักษณะ ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

หมวด ๑ การตกทอดแห่ง

ทรัพย์สินมฤตก ๑๕๕๕-๑๖๐๓

หมวด ๒ การเป็นทายาท ๑๖๐๔-๑๖๐๗

หมวด ๓ การตัดมิให้รับมฤตก ๑๖๐๘-๑๖๐๕

หมวด ๔ การสละมฤตกและอื่น ๆ ๑๖๑๐-๑๖๑๕

ลักษณะ ๒ สิทธิโดยธรรมในการรับมฤตก

หมวด ๑ บทเบ็ดเสร็จทั่วไป ๑๖๒๐-๑๖๒๘

หมวด ๒ การแบ่งทรัพย์สินมฤตก

ระหว่างทายาทโดยธรรม

ในลำดับและชั้นต่าง ๆ ๑๖๒๕-๑๖๓๑

หมวด ๓ การแบ่งส่วนมฤตกของ

ทายาทโดยธรรมในลำดับ

และชั้นต่าง ๆ ๑๖๓๒-๑๖๓๘

เล่ม ๕๒ หน้า ๕๓๒ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๗๘

ส่วนที่ ๑	ญาติ	๑๖๓๒-๑๖๓๔
ส่วนที่ ๒	คู่สมรส	๑๖๓๕-๑๖๓๘
หมวด ๔	การรับมรดกแทนที่กัน	๑๖๓๙-๑๖๔๕
ลักษณะ ๓	พินัยกรรม	
หมวด ๑	บทเบ็ดเสร็จทั่วไป	๑๖๔๖-๑๖๕๔
หมวด ๒	แบบพินัยกรรม	๑๖๕๕-๑๖๗๒
หมวด ๓	ผลและการตีความแห่งพินัยกรรม	๑๖๗๓-๑๖๘๕
หมวด ๔	พินัยกรรมที่ตั้งผู้ปกครองทรัพย์สิน	๑๖๘๖-๑๖๙๒
หมวด ๕	การเพิกถอนและการตกไปแห่งพินัยกรรมหรือข้อกำหนดพินัยกรรม	๑๖๙๓-๑๖๙๙
หมวด ๖	ความเสียเปล่าแห่งพินัยกรรม หรือข้อกำหนดพินัยกรรม	๑๗๐๐-๑๗๑๐
ลักษณะ ๔	วิจัการและบันทึพยมฤตก	
หมวด ๑	ผู้จัการมฤตก	๑๗๑๑-๑๗๓๓

หมวด ๒ การรวบรวมจำหน่าย

ทรัพย์สินมรดกเป็นตัวแทน

และการชำระหนี้กับแบ่ง

สินทรัพย์มรดก

๑๗๓๔-๑๗๔๔

หมวด ๓ การแบ่งมรดก

๑๗๔๕-๑๗๕๒

ลักษณะ ๕ มรดกที่ไม่มีผู้รับ

๑๗๕๓

ลักษณะ ๖ อายุความ

๑๗๕๔-๑๗๕๕

บรรพ ๒

มฤตก

ลักษณะ ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

หมวด ๑

การตกทอดแห่งทรัพย์สินมฤตก

มาตรา ๑๕๕๕ เมื่อบุคคลใดตาย มฤตกของบุคคลนั้น
ตกทอดแก่ทายาท

ทายาทอาจเสียไปซึ่งสิทธิในมฤตกได้แต่โดยบทบัญญัติ
แห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๖๐๐ ภายใต้บังคับของบทบัญญัติแห่งประมวล
กฎหมายนี้ กองมฤตกของผู้ตายได้แก่ทรัพย์สินทุกชนิด
ของผู้ตาย ตลอดทั้งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่าง ๆ เว้น
แต่ตามกฎหมายหรือว่าโดยสภาพแล้ว เป็นการเฉพาะตัว
ของผู้ตายโดยแท้

มาตรา ๑๖๐๑ ทายาทไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเกินกว่าทรัพย์สิน
มฤตกที่ตกทอดได้แก่ตน

เล่ม ๕๒ หน้า ๕๓๕ ราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๗๘

มาตรา ๑๖๐๒ เมื่อบุคคลใดต้องถือว่าถึงแก่ความตายตามความในมาตรา ๖๕ แห่งประมวลกฎหมายนี้ มฤตกของบุคคลนั้นตกทอดแก่ทายาท

ถ้าพิสูจน์ได้ว่าบุคคลนั้นยังคงมีชีวิตอยู่ หรือตายในเวลาอันผิดไปจากเวลาที่ระบุไว้ในคำสั่งที่สั่งให้เป็นคนสาบสูญ ให้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๖๖ แห่งประมวลกฎหมายนี้บังคับแก่ทายาทของบุคคลนั้น

มาตรา ๑๖๐๓ กองมฤตกย่อมตกทอดแก่ทายาทโดยสิทธิตามกฎหมายหรือโดยพินัยกรรม

ทายาทที่มีสิทธิตามกฎหมาย เรียกว่า “ทายาทโดยธรรม”

ทายาทที่มีสิทธิตามพินัยกรรม เรียกว่า “ผู้รับพินัยกรรม”

หมวด ๒

การเป็นทายาท

มาตรา ๑๖๐๔ บุคคลธรรมดาจะเป็นทายาทได้ก็ต่อเมื่อมีสภาพบุคคลหรือสามารถมีสิทธิได้ตามมาตรา ๑๕ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ในเวลาที่เจ้ามฤตกถึงแก่ความตาย

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรการนี้ ให้ถือว่าเด็กที่เกิดมารอด
อยู่ภายในสามร้อยสิบวันนับแต่เวลาที่เข้ามฤตกถึงแก่ความ
ตายนั้น เป็นทารกในครรภ์มารดาอยู่ในเวลาที่เข้ามฤตกถึง
แก่ความตาย

มาตรา ๑๖๐๕ ทายาทคนใดชักย้าย หรือปิดบังทรัพย์สิน
มฤตกเท่าส่วนที่ตนจะได้หรือมากกว่านั้นโดยฉ้อฉลหรือรู้
อยู่ ว่า ตนทำให้เสื่อมประโยชน์ของทายาทคนอื่น ทายาทคน
นั้นต้องถูกกำจัดมิให้ได้มฤตกเลย แต่ถ้าได้ชักย้ายหรือ
ปิดบังทรัพย์สินมฤตกน้อยกว่าส่วนที่ตนจะได้ ทายาทคนนั้น
ต้อง ถูกกำจัด มิให้ ได้ มฤตก เฉพาะ ส่วนที่ ได้ ชัก ย้าย หรือ
ปิดบังไว้

มาตรการนี้ให้ใช้บังคับแก่ผู้รับพินัยกรรม ซึ่งผู้ตายได้
ทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้เฉพาะสิ่งเฉพาะอย่าง ใน
อันที่จะได้รับทรัพย์สินนั้น

มาตรา ๑๖๐๖ บุคคลดังต่อไปนี้ต้องถูกกำจัดมิให้รับ
มฤตกฐานเป็นผู้ไม่สมควร คือ

(๑) ผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าได้เจตนากระทำ หรือ
พยายามกระทำให้เข้ามฤตกหรือผู้มีสิทธิได้รับมฤตกก่อนตน
ถึงแก่ความตายโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

(๒) ผู้ที่ได้ฟ้องเจ้ามฤตกหาว่าทำความผิดโทษประหารชีวิตและตนเองกลับต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า มีความผิดฐานฟ้องเท็จหรือทำพยานเท็จ

(๓) ผู้ที่รู้แล้วว่า เจ้ามฤตกถูกฆ่าโดยเจตนา แต่มิได้นำข้อความนั้นขึ้นร้องเรียนเพื่อเป็นทางที่จะเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ แต่ซ่อนนินทาไว้ซึ่งกับถ้าบุคคลนั้นมิอายุยังไม่ครบสิบหกปีบริบูรณ์ หรือเป็นคนวิกลจริตไม่สามารถรู้ผิดชอบ หรือถ้าผู้ทมนั้นเป็นสามีภริยาหรือผู้บุพการีหรือผู้สืบสันดานของตนโดยตรง

(๔) ผู้ที่ฉ้อฉลหรือข่มขู่ให้เจ้ามฤตกทำ หรือเพิกถอน หรือเปลี่ยนแปลงพินัยกรรมแต่บางส่วนหรือทั้งหมดซึ่งเกี่ยวกับทรัพย์มฤตก หรือไม่ให้กระทำการดังกล่าวนั้น

(๕) ผู้ที่ปลอม ทำลาย หรือปิดบังพินัยกรรมแต่บางส่วนหรือทั้งหมด

เจ้ามฤตกอาจถอนข้อจำกัดฐานเป็นผู้ไม่สมควรเสียก็ได้โดยให้อภัยไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

มาตรา ๑๖๐๗ การถูกจำกัดมิให้รับมฤตกนั้นเป็นการเฉพาะตัว ผู้สืบสันดานของทายาทที่ถูกจำกัดรับมฤตกต่อไป

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๗๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๓๘

เหมือนหนึ่งว่าทายาทนั้นตายแล้ว แต่ในส่วนทรัพย์สินซึ่งผู้สืบสันดานได้รับมรดกมาเช่นนั้น ทายาทที่วานั้น ไม่มีสิทธิที่จะจัดการและใช้ตั้งที่ระบุมไว้ในบรรพ ๕ ลักษณะ ๒ หมวด ๓ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ในกรณีเช่นนั้นให้ใช้มาตรา ๑๕๔๘ บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๓

การตัดมิให้รับมรดก

มาตรา ๑๖๐๘ เจ้ามรดกจะตัดทายาทโดยธรรมของตนคนใดมิให้รับมรดกก็ได้แต่ด้วยแสดงเจตนาชัดเจน

(๑) โดยพินัยกรรม

(๒) โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่
ตัวทายาทผู้ถูกตัดมิให้รับมรดกนั้นต้องระบุมไว้ให้ชัดเจน แต่เมื่อบุคคลใดได้ทำพินัยกรรมจำหน่ายทรัพย์สินมรดกเสียทั้งหมดแล้ว ให้ถือว่ามรดกทายาทโดยธรรมผู้ที่มีได้รับประโยชน์จากพินัยกรรม เป็นผู้ถูกตัดมิให้รับมรดก

มาตรา ๑๖๐๙ การแสดงเจตนาตัดมิให้รับมรดกนั้นจะถอนเสียก็ได้

ถ้าการตัดมิให้รับมรดกนั้นได้ทำโดยพินัยกรรม จะถอนเสียได้ก็แต่โดยพินัยกรรมเท่านั้น แต่ถ้าการตัดมิให้รับมรดกได้ทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ การถอนจะทำตามแบบใดแบบหนึ่งดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๐๘ (๑) หรือ (๒) ก็ได้

หมวด ๔

การสละมรดกและอื่น ๆ

มาตรา ๑๖๑๐ ถ้ามรดกตกทอดแก่ผู้เยาว์ หรือบุคคลวิกลจริต หรือบุคคลผู้ไม่สามารถจะจัดทำกิจการงานของตนเองได้ตามความหมายแห่งมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายนี้ และบุคคลนั้นยังไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ เมื่อผู้มีส่วนได้เสีย หรือพนักงานอัยการร้องขอ ก็ให้ศาลตั้งผู้ปกครอง ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๖๑๑ ทายาทซึ่งเป็นผู้เยาว์ บุคคลวิกลจริต หรือบุคคลผู้ไม่สามารถจะจัดทำกิจการงานของตนเองได้ตามความหมายแห่งมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายนี้ จะทำการตั้งต่อไปไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมของ

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๗๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๕๐

บิดามารดา ผู้ปกครอง ผู้อุปการะ หรือผู้พิทักษ์แล้วแต่กรณี และได้รับอนุมัติจากศาลแล้วคือ

(๑) สละมรดก

(๒) รับมรดกอันมีค่าการะติดพันหรือเงื่อนไข

มาตรา ๑๖๑๒ การสละมรดกนั้น ต้องแสดงเจตนาชัดแจ้งเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือทำเป็นสัญญาปราณีประนอมยอมความ

มาตรา ๑๖๑๓ การสละมรดกนั้น จะทำแต่เพียงบางส่วน หรือทำโดยมีเงื่อนไข หรือเงื่อนไขไม่ได้

การสละมรดกนั้น จะถอนเสียมิได้

มาตรา ๑๖๑๔ ถ้าทายาทสละมรดกด้วยวิธีใดโดยที่รู้หรือควรจะรู้ว่าการทำเช่นนั้นจะทำให้เจ้าหนี้ของตนเสียเปรียบ เจ้าหนี้สิทธิที่จะร้องขอให้เพิกถอนการสละมรดกนั้นเสียได้ แต่ความข้อนั้นมิให้ใช้บังคับ ถ้าปรากฏว่าในขณะที่สละมรดกนั้น บุคคลซึ่งเป็นผู้ได้ลาภยกแต่การนั้นมีเหตุรู้เท่าถึงข้อความจริงอันเป็นทางให้เจ้าหนี้ต้องเสียเปรียบนั้นด้วย แต่หากกรณีเป็นการสละมรดกโดยเสนหา เพียงแต่ทายาทผู้

สละมฤตกเป็นผู้ขายเดี่ยวเท่านั้นก็พอแล้ว ที่จะขอเพิก
ถอนได้

เมื่อได้เพิกถอนการสละมฤตกแล้ว เจ้าหน้าที่จะร้องขอ
ให้ศาลสั่ง เพื่อให้ตนรับมฤตกแทนที่ทายาทและในสิทธิ
ของทายาทนั้นก็ได้อีก

ในกรณีเช่นนั้น เมื่อได้ชำระหนี้ของทายาทนั้นให้แก่
เจ้าหนี้แล้ว ถ้าส่วนของทายาทนั้นยังมีเหลืออยู่อีก ก็
ให้ให้แก่ผู้สืบสันดานของทายาทนั้น หรือทายาทอื่นของ
เจ้ามฤตกแล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๖๑๕ การที่ทายาทสละมฤตกนั้น มีผลย้อน
หลังไปถึงเวลาที่เจ้ามฤตกตาย

เมื่อทายาทโดยธรรมคนใดสละมฤตก ผู้สืบสันดานของ
ทายาทคนนั้นสละมฤตกได้ตามสิทธิของตน และชอบที่จะ
ได้รับส่วนแบ่งเท่ากับส่วนแบ่งที่ผู้สละมฤตกนั้นจะได้รับ
แต่ผู้สืบสันดานนั้นต้องไม่ใช่ผู้ที่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือ
ผู้อนุบาลแล้วแต่กรณี ได้บอกสละมฤตกโดยสมบูรณ์ใน
นามของผู้สืบสันดานนั้น

มาตรา ๑๖๑๖ ถ้าผู้สืบสันดานของผู้สละมฤตกได้
มฤตกมาดังกล่าวไว้ในมาตรา ๑๖๑๕ แล้ว ผู้ที่ได้สละ

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๗๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๔๒

มฤตกนั้นไม่มีสิทธิในส่วนทรัพย์สินอันผู้สืบสันดานของตน
ได้รับมฤตกมา ในอันที่จะจัดการและใช้ตั้งที่ระบไว้
บรรพ ๕ ลักษณะ ๒ หมวด ๓ แห่งประมวลกฎหมายนี้ และ
ให้ใช้มาตรา ๑๕๔๘ บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖๑๗ ผู้รับพินัยกรรมคนใดสละมฤตก ผู้นั้น
รวมตลอดทั้งผู้สืบสันดาน ไม่มีสิทธิจะรับมฤตกที่ได้สละ
แล้วนั้น

มาตรา ๑๖๑๘ ถ้าทายาทโดยธรรมผู้ที่ได้สละมฤตกไม่มี
ผู้สืบสันดานที่จะรับมฤตกได้ หรือผู้รับพินัยกรรมได้สละ
มฤตก ให้ปันส่วนแบ่งของผู้ที่ได้สละมฤตกนั้น ๆ แก่
ทายาทอื่นของเจ้ามฤตกต่อไป

มาตรา ๑๖๑๙ ผู้ใดจะสละหรือจำหน่ายจ่ายโอนโดย
ประการใด ซึ่งสิทธิอันหากจะมีในภายหน้าในการสืบมฤตก
ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นไม่ได้

ลักษณะ ๒

สิทธิโดยธรรมในการรับมรดก

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๖๒๐ ถ้าผู้ตายโดยไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ หรือทำพินัยกรรมไว้แต่ไม่มีผลบังคับได้ ให้บรรพชิตมรดกทั้งหมดแก่ทายาทโดยธรรมของผู้ตายนั้นตามกฎหมาย

ถ้าผู้ตายโดยได้ทำพินัยกรรมไว้ แต่พินัยกรรมนั้น จำหน่ายทรัพย์หรือมีผลบังคับได้แต่เพียงบางส่วนแห่งทรัพย์มรดก ให้ส่วนที่มีได้จำหน่ายโดยพินัยกรรม หรือ ส่วนที่พินัยกรรมไม่มีผลบังคับให้แก่ทายาทโดยธรรมตามกฎหมาย

มาตรา ๑๖๒๑ เว้นแต่ผู้ทำพินัยกรรมจะได้แสดงเจตนา กำหนดไว้ในพินัยกรรมเป็นอย่างอื่น แม้ทายาทโดยธรรมคนใดจะได้รับทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดตามพินัยกรรม ทายาทคนนั้นก็ยังมีสิทธิที่จะเรียกเอาส่วนโดยธรรมของตน จากทรัพย์มรดกส่วนที่ยังไม่ได้จำหน่ายโดยพินัยกรรมจนเต็ม อีกก็ได้

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๗๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๔๔

มาตรา ๑๖๒๒ พระภิกษุ นั้น จะเรียกร้องเอาทรัพย์สิน
มฤตกในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรมไม่ได้ เว้นแต่จะ
ได้สืบทอดจากสมณเพศมาเรียกร้องภายในกำหนดอายุความตาม
มาตรา ๑๗๕๔

แต่พระภิกษุ นั้น อาจเป็นผู้รับพินัยกรรมได้

มาตรา ๑๖๒๓ ทรัพย์สินของพระภิกษุ ที่ได้มาในระหว่าง
เวลาที่อยู่ในสมณเพศนั้น เมื่อพระภิกษุ นั้นถึงแก่มรณภาพ
ให้ตกเป็นสมบัติของวัดที่เป็นภูมิลำเนาของพระภิกษุ นั้น เว้น
ไว้แต่พระภิกษุ นั้นจะได้จำหน่ายไปในระหว่างชีวิตหรือโดย
พินัยกรรม

มาตรา ๑๖๒๔ ทรัพย์สินใดเป็นของบุคคลก่อนอุปสมบท
เป็นพระภิกษุ ทรัพย์สินนั้นหากตกเป็นสมบัติของวัดไม่
และให้เป็นมฤตกตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมของบุคคลนั้น
หรือบุคคลนั้นจะจำหน่ายโดยประการใดตามกฎหมายก็ได้

มาตรา ๑๖๒๕ ถ้าผู้ตายเป็นผู้สมรสแล้ว การคิดส่วน
แบ่งและการปันทรัพย์สินระหว่างผู้ตายกับคู่สมรสที่ยังมีชีวิต
อยู่นั้นให้เป็นไปดังนี้

(๑) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สิน ระหว่างสามีภริยา ให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมีบทบัญญัติเพิ่มเติม ให้บริบูรณ์ในมาตรา ๑๖๓๗ และ ๑๖๓๘ และโดยจะเพาะ ต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา ๑๕๑๓ ถึง ๑๕๑๗ แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่การสมรส ได้สิ้นไปด้วยเหตุความตายนั้น

(๒) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย ให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งบรรพนี้ นอกจากมาตรา ๑๖๓๗ และ ๑๖๓๘

มาตรา ๑๖๒๖ เมื่อได้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๖๒๕ (๑) แล้ว ให้คิดส่วนแบ่งทรัพย์สินมรดกกระหว่างทายาทโดยธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) ทรัพย์สินมรดกนั้นให้แบ่งแก่ทายาทตามลำดับและชั้นต่าง ๆ ดังที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ แห่งลักษณะนี้

(๒) ส่วนแบ่งอันจะได้แก่ทายาทในลำดับและชั้นต่าง ๆ นั้น ให้แบ่งในระหว่างบรรดาทายาทในลำดับและชั้นนั้น ๆ ดังที่บัญญัติไว้ในหมวด ๓ แห่งลักษณะนี้

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๗๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๔๖

มาตรา ๑๖๒๗ บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว และบุตรบุญธรรมนั้น ให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้

มาตรา ๑๖๒๘ สามัญริยาที่ร้างกัน หรือแยกกันอยู่ โดยยังมีได้หย่าขาดจากกันตามกฎหมาย มิได้สิ้นไปซึ่งสิทธิ โดยธรรมในการสืบมรดกซึ่งกันและกัน

หมวด ๒

การแบ่งทรัพย์มรดกระหว่างทายาท

โดยธรรมในลำดับและชั้นต่างๆ

มาตรา ๑๖๒๘ ทายาทโดยธรรมมีหกลำดับเท่านั้น และภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๖๓๐ วรรค ๒ แต่ละลำดับมีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังดังต่อไปนี้ คือ

- (๑) ผู้สืบสันดาน
- (๒) บิดามารดา
- (๓) พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน
- (๔) พี่น้องร่วมบิดาหรือร่วมมารดาเดียวกัน

(๕) บู้ ย่า ตา ยาย

(๖) ลุง บ้า น้ำ อ่า

คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นก็เป็นทายาทโดยธรรม ภายใต้อำนาจของบทบัญญัติพิเศษแห่งมาตรา ๑๖๓๕

มาตรา ๑๖๓๐ ตราบใดที่มีทายาทซึ่งยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ยังไม่ขาดสายแล้วแต่กรณีในลำดับหนึ่งๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๖๒๕ ทายาทผู้ที่อยู่ในลำดับถัดลงไป ไม่มีสิทธิในทรัพย์สินมรดกของผู้ตายเลย

แต่ความในวรรคก่อนนี้มีให้ใช้บังคับในกรณีเฉพาะที่มีผู้สืบสันดานคนใดยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่กันแล้วแต่กรณี และมีบิดามารดาซึ่งมีชีวิตอยู่ในกรณีเช่นนั้น ให้บิดามารดาได้ส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าเป็นทายาทชั้นบุตร

มาตรา ๑๖๓๑ ในระหว่างผู้สืบสันดานต่างชั้นกันนั้น บุตรของเจ้ามรดกอันอยู่ในชั้นสนิทที่สุดเท่านั้นมีสิทธิรับมรดก ผู้สืบสันดานที่อยู่ในชั้นถัดลงไปจะรับมรดกได้ก็แต่โดยอาศัยสิทธิในการรับมรดกแทนที่

หมวด ๓

การแบ่งส่วนมรดกของทายาทโดยธรรม

ในลำดับและชั้นต่างๆ

ส่วนที่ ๑

ญาติ

มาตรา ๑๖๓๒ ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๖๒๕ วรรคสุดท้าย การแบ่งส่วนมรดกของทายาทโดยธรรมในลำดับญาติให้เป็นไปตามบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ แห่งหมวดนี้

มาตรา ๑๖๓๓ ทายาทโดยธรรมในลำดับเดียวกัน ในลำดับหนึ่งๆ ที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๖๒๕ นั้น ชอบที่จะได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน ถ้าในลำดับหนึ่งมีทายาทโดยธรรมคนเดียว ทายาทโดยธรรมคนนั้นมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งทั้งหมด

มาตรา ๑๖๓๔ ระหว่างผู้สืบสันดานที่รับมรดกแทนที่กันในส่วนแบ่งของสายหนึ่งๆ ตามบทบัญญัติในลักษณะ ๒ หมวด ๔ นั้น ให้ได้รับส่วนแบ่งมรดกดังนี้

(๑) ถ้ามีผู้สืบสันดานต่างชั้นกัน บุตรของผู้ตายซึ่งอยู่ในชั้นสนิทที่สุดเท่านั้นมีสิทธิรับมรดก ผู้สืบสันดานใน

ชั้นถัดลงไปจะรับมรดกได้ก็แต่โดยอาศัยสิทธิในการรับมรดกแทนที่

(๒) ผู้สืบสันดานในชั้นเดียวกันได้รับส่วนแบ่งเท่ากัน

(๓) ถ้าในชั้นหนึ่งมีผู้สืบสันดานคนเดียว ผู้สืบสันดานคนนั้นมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งทั้งหมด

ส่วนที่ ๒

คู่สมรส

มาตรา ๑๖๓๕ ลำดับและส่วนแบ่งของคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ในการรับมรดกของผู้ตายนั้น ให้เป็นไปดังต่อไปนี้

(๑) ถ้ามีทายาทตามมาตรา ๑๖๒๕ (๑) ซึ่งยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น มีสิทธิได้ส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นทายาทชั้นบุตร

(๒) ถ้ามีทายาทตามมาตรา ๑๖๒๕ (๓) และทายาทนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ หรือถ้าไม่มีทายาทตามมาตรา ๑๖๒๕ (๑) แต่มีทายาทตามมาตรา ๑๖๒๕ (๒) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับมรดกทั้งหมด

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๔๗๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๕๐

(๓) ถ้ามีทายาทตามมาตรา ๑๖๒๕ (๔) หรือ (๖) และทายาทนั้นยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ หรือมีทายาทตามมาตรา ๑๖๒๕ (๕) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ มีสิทธิได้มรดกสองส่วนในสาม

(๔) ถ้าไม่มีทายาทตั้งที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๖๒๕ คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับมรดกทั้งหมด

มาตรา ๑๖๓๖ ถ้าเจ้ามรดกมีภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย ก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ หลายคน ยังมีชีวิตอยู่ ภริยาเหล่านั้นทั้งหมดรวมกันมีสิทธิได้รับมรดกตามลำดับชั้นและส่วนแบ่งดังระบุไว้ในมาตรา ๑๖๓๕ แต่ในระหว่างกันเองให้ภரியาน้อยแต่ละคนมีสิทธิได้รับมรดกถึงส่วนที่ภริยาหลวงจะพึงได้รับ

มาตรา ๑๖๓๗ ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดที่ยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้รับประโยชน์ตามสัญญาประกันชีวิต คู่สมรสฝ่ายนั้นมีสิทธิรับจำนวนเงินทั้งหมดที่ได้ตกลงไว้กับผู้รับประกันภัย แต่จำต้องเอาจำนวนเบี้ยประกันภัย เพียงเท่าที่พิสูจน์ได้ว่าสูงกว่าจำนวนเงินที่ผู้ตายจะพึงส่งให้ เป็นเบี้ยประกันภัยได้

ตามรายได้หรือฐานะของตนโดยปกติไปชดใช้สินเดิมของ
คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง หรือสินสมรสแล้วแต่กรณี

ถึงอย่างไรก็ดี จำนวนเงินเบี้ยประกันภัยซึ่งจะพึงส่งคืน
ตามบทบัญญัติข้างต้นนั้น รวมทั้งสินต้องไม่เกินจำนวนเงิน
ที่ผู้รับประกันภัยได้ชำระให้

มาตรา ๑๖๓๘ เมื่อคู่สมรสทั้งสองฝ่ายได้ลงทุนออก
เงินในการทำสัญญา และตามสัญญานั้นทั้งสองฝ่ายจะต้อง
ได้รับเงินปีในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ร่วมกัน และเมื่อฝ่ายหนึ่ง
ฝ่ายใดตาย ฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่จะต้องได้รับเงินปีต่อไป
ตลอดอายุ ฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่ จำต้องชดใช้สินเดิมของอีก
ฝ่ายหนึ่ง หรือสินสมรสแล้วแต่กรณี สุดแต่ว่าได้เอาเงิน
สินเดิม หรือสินสมรสไปใช้ในการลงทุนนั้น เงินที่จะต้อง
ชดใช้สินเดิมหรือสินสมรสตั้งแต่วัน ให้ชดใช้เท่าจำนวนเงิน
ซึ่งผู้จ่ายเงินรายปีจะเรียกให้เพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อผู้จ่าย
จะได้จ่ายเงินรายปีให้แก่คู่สมรสฝ่ายที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นต่อไป

หมวด ๔

การรับมรดกแทนที่กัน

มาตรา ๑๖๓๙ ถ้าบุคคลใดซึ่งจะเป็นทายาทตามมาตรา
๑๖๒๕ (๑) (๓) (๔) หรือ (๖) ถึงแก่ความตาย หรือถูก

กำจัดมิให้รับมฤตกก่อนเจ้ามฤตกตาย ถ้าบุคคลนั้นมีผู้สืบ
สันดานก็ให้ผู้สืบสันดานรับมฤตกแทนที่ ถ้าผู้สืบสันดาน
คนใดของบุคคลนั้น ถึงแก่ความตาย หรือถูกกำจัด มิให้รับ
มฤตกเช่นเดียวกัน ก็ให้ผู้สืบสันดานของผู้สืบสันดานนั้น
รับมฤตกแทนที่ และให้มีการรับมฤตกแทนที่กันเฉพาะ
ส่วนแบ่งของบุคคลเป็นรายๆ สืบต่อกันเช่นนี้ไปจนหมดสาย

มาตรา ๑๖๔๐ เมื่อบุคคลใดต้องถือว่าถึงแก่ความตาย
ตามความในมาตรา ๖๕ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้มีการ
รับมฤตกแทนที่กันได้

มาตรา ๑๖๔๑ ถ้าบุคคลใดซึ่งจะเป็นทายาทตามมาตรา
๑๖๒๕ (๒) หรือ (๕) ถึงแก่ความตาย หรือถูกกำจัดมิให้
รับมฤตกก่อนเจ้ามฤตกตาย ถ้ามีทายาทในลำดับเดียวกัน
ยังมีชีวิตอยู่ ก็ให้ส่วนแบ่งทั้งหมดตกได้แก่ทายาทนั้นเท่านั้น
ห้ามมิให้มีการรับมฤตกแทนที่กันต่อไป

มาตรา ๑๖๔๒ การรับมฤตกแทนที่กันนั้น ให้ใช้
บังคับแต่ในระหว่างทายาทโดยธรรม

มาตรา ๑๖๔๓ สิทธิที่จะรับมฤตกแทนที่กันนั้นได้
เฉพาะแก่ผู้สืบสันดานโดยตรง ผู้บุพพการีห้ามสิทธิตั้ง
นั้นไม่

มาตรา ๑๖๔๔ ผู้สืบสันดานจะรับมรดกแทนที่ได้ต่อ
เมื่อมีสิทธิบริบูรณ์ในการรับมรดก

มาตรา ๑๖๔๕ การที่บุคคลใดสละมรดกของบุคคล
อีกคนหนึ่งนั้น ไม่ตัดสิทธิของผู้สละที่จะรับมรดกแทนที่
บุคคลอีกคนหนึ่งนั้นในการรับมรดกบุคคลอื่น

ลักษณะ ๓

พินัยกรรม

หมวด ๑

บทเบ็ดเสร็จทั่วไป

มาตรา ๑๖๔๖ บุคคลใดจะแสดงเจตนาโดยพินัยกรรม
กำหนดการเพื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของตนเอง หรือใน
การต่าง ๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตน
ตายก็ได้

มาตรา ๑๖๔๗ การแสดงเจตนา กำหนดการเพื่อตายนั้น
ย่อมทำได้ด้วยคำสั่งครั้งสุดท้ายกำหนดไว้ ในพินัยกรรม

มาตรา ๑๖๔๘ พินัยกรรมนั้นต้องทำตามแบบซึ่งระบุไว้
ในหมวด ๒ แห่งลักษณะนี้

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๕๑

มาตรา ๑๖๔๕ ผู้จัดการ มฤตกซึ่งผู้ตายตั้งไว้ย่อมมีอำนาจและหน้าที่ในอันที่จะจัดการทำศพของผู้ตาย เว้นแต่ผู้ตายจะได้ตั้งบุคคลอื่นไว้ โดยเฉพาะให้จัดการตั้งว่านั้น

ถ้าผู้ตายมิได้ตั้ง ผู้จัดการ มฤตกหรือบุคคลใดไว้ให้เป็นผู้จัดการทำศพ หรือทายาทมิได้ มอบหมายตั้งให้บุคคลใดเป็นผู้จัดการทำศพ บุคคลผู้ได้รับ ทรัพย์สินมฤตกโดยพินัยกรรมหรือโดยสิทธิโดยธรรมเป็นจำนวนมากที่สุด เป็นผู้ที่มีอำนาจและตกอยู่ในหน้าที่ต้องจัดการทำศพ เว้นแต่ศาลจะเห็นเป็นการสมควรตั้งบุคคลอื่นให้จัดการเช่นนั้น ในเมื่อบุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งร้องขอขึ้น

มาตรา ๑๖๕๐ ค่าใช้จ่ายเกิดมีขึ้นเป็นคุณแก่บุคคลใดในการจัดการทำศพนั้น ให้เรียกเอาได้ตามบริษัทธิที่ระบุไว้ในมาตรา ๒๕๓ (๒) แห่งประมวลกฎหมายนี้

ถ้าการจัดการทำศพ ต้องชักเข้าไปด้วยประการใดๆ ให้บุคคลผู้มิอำนาจตามความในมาตราก่อน กันเงิน เป็นจำนวนอันสมควรจากสินทรัพย์แห่งกองมฤตกเพื่อใช้ในการนี้ โดยให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนใดคนหนึ่งร้องต่อศาลได้ในกรณีที่ไม่ตกลงหรือคัดค้านการกันเงินจำนวนนั้น

กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม เงินค่าใช้จ่าย หรือเงินที่กันไว้ อันเกี่ยวกับการจัดการศพนั้น ให้กันไว้ได้แต่เพียงจำนวนตามสมควรแก่ฐานะในสมาคมของผู้ตาย แต่จะต้องไม่เป็นการเสื่อมเสียต่อสิทธิของเจ้าหนี้ของผู้ตาย

มาตรา ๑๖๕๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติลักษณะ ๔

(๑) เมื่อตามข้อกำหนดพินัยกรรม บุคคลใดมีสิทธิที่จะได้รับทรัพย์สินมรดกทั้งหมดของเจ้ามรดก หรือตามเศษส่วน หรือตามส่วนที่เหลือแห่งทรัพย์สินมรดก ซึ่งมีได้แยกไว้ต่างหากเป็นพิเศษจากกองมรดก บุคคลนั้นเรียกว่าผู้รับพินัยกรรมลักษณะทั่วไป และมีสิทธิและความรับผิดชอบเดียวกับทายาทโดยธรรม

(๒) เมื่อตามข้อกำหนดพินัยกรรมบุคคลใดมีสิทธิที่จะได้รับทรัพย์สินเฉพาะสิ่งเฉพาะอย่าง ซึ่งเจาะจงไว้โดยเฉพาะ หรือแยกไว้ต่างหากเป็นพิเศษจากกองมรดก บุคคลนั้นเรียกว่า ผู้รับพินัยกรรมลักษณะเฉพาะ และมีสิทธิและความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับทรัพย์สินเท่านั้น

ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้รับพินัยกรรมเป็นผู้รับพินัยกรรมลักษณะเฉพาะ

มาตรา ๑๖๕๒ บุคคลผู้อยู่ในความปกครองนั้น จะทำ
พินัยกรรมยกทรัพย์สินมรดกของตนให้แก่ผู้ปกครองหรือคู่สมรส
บุพพการี หรือผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องของผู้ปกครองไม่ได้
จนกว่าผู้ปกครองจะได้ทำคำแถลงการณ์ปกครองตามที่บัญญัติ
ไว้ในมาตรา ๑๕๗๗ และมาตราต่อ ๆ ไป แห่งประมวล
กฎหมายนี้เสร็จสิ้นแล้ว

มาตรา ๑๖๕๓ ผู้เขียน หรือพะยานในพินัยกรรมจะ
เป็นผู้รับทรัพย์ตามพินัยกรรมนั้นไม่ได้

ให้ใช้ บทบัญญัติใน วรรคก่อนบังคับ แก่คู่สมรสของผู้
เขียนหรือพะยานในพินัยกรรมด้วย

พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้จัดข้อความ แห่งพินัยกรรมที่
พะยานนำมาแจ้งตามมาตรา ๑๖๖๓ ให้ถือว่าเป็นผู้เขียน
พินัยกรรมตามความหมายแห่งมาตรา^๒

มาตรา ๑๖๕๔ ความสามารถของผู้ทำพินัยกรรมนั้น
ให้พิจารณาแต่ในเวลาที่ทำพินัยกรรมเท่านั้น

ความสามารถของผู้รับพินัยกรรมนั้น ให้พิจารณาแต่
ในเวลา^๓ที่ผู้ทำพินัยกรรมตายเท่านั้น

หมวด ๒

แบบพินัยกรรม

มาตรา ๑๖๕๕ พินัยกรรมนั้น จะทำได้ก็แต่ตามแบบ
ใดแบบหนึ่งดังที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้

มาตรา ๑๖๕๖ พินัยกรรมนั้น จะทำตามแบบดังนี้
ก็ได้ กล่าวคือต้องทำเป็นหนังสือลงวัน เดือน ปี ในขณะ
ที่ทำขึ้น และผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้า
พยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน ซึ่งพยานสองคนนั้น
ต้องลงลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพินัยกรรมไว้ใน
ขณะนั้น

การขูดลบ ตก เต็ม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่าง
อื่นซึ่งพินัยกรรมนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่จะได้อุปัติ
ตามแบบอย่างเดียวกับการทำพินัยกรรมตามมาตรา

มาตรา ๑๖๕๗ พินัยกรรมนั้น จะทำเป็นเอกสาร
เขียนเองทั้งฉบับก็ได้ กล่าวคือผู้ทำพินัยกรรมต้องเขียน
ด้วยมือตนเองซึ่งข้อความทั้งหมด วัน เดือน ปี และ
ลายมือชื่อของตน

การขอลบ ตก เต็ม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลง
อย่างอื่น ซึ่งพินัยกรรมนั้น ย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ผู้ทำ
พินัยกรรมจะได้ทำด้วยมือตนเอง และลงลายมือชื่อกำกับไว้

บทบัญญัติมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายนี้ มิให้ใช้
บังคับแก่พินัยกรรมที่^{๕๑}ทำขึ้นตาม^{๕๒}มาตรา^{๕๓}

มาตรา ๑๖๕๘ พินัยกรรมนั้น จะทำเป็นเอกสารฝ่าย
เมืองก็ได้ กล่าวคือ

(๑) ผู้ทำพินัยกรรมต้องไป แจ้งข้อความที่ตนประสงค์
จะให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมของตน แก่กรรมการ อำเภอดำหน้า
พะยานอีกอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน

(๒) กรรมการ อำเภอดำหน้าต้องจดข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรม
แจ้งให้ทราบนั้นลงไว้ และอ่านข้อความนั้นให้ผู้ทำพินัยกรรม
และพะยานฟัง

(๓) เมื่อผู้ทำพินัยกรรม และพะยาน ทราบแน่ชัดว่า
ข้อความที่กรรมการอำเภอดำหน้านั้นเป็น การถูกต้อง ตรงกันกับที่
ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งไว้แล้ว ให้ผู้ทำพินัยกรรม และพะยาน
ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

(๔) ข้อความที่กรรมการอำเภอดำหน้า^{๕๔}นั้น ให้กรรมการ
อำเภอลงลายมือชื่อและลงวัน เดือน ปี ทั้งจดลงไว้ด้วย

ตนเองเป็นสำคัญว่า พันัยกรรมนั้นได้ทำขึ้นถูกต้องตาม
บทบัญญัติอนุมาตรา ๑ ถึง ๓ ข้างต้น แล้วประทับตรา
ตำแหน่งไว้เป็นสำคัญ

การขุดลบ ตก เต็ม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลง
อย่างอื่นซึ่งพันัยกรรมนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ผู้ทำ
พันัยกรรม พะยาน และกรรมการอำเภอก็ได้ลงลายมือชื่อ
กำกับไว้

มาตรา ๑๖๕๕ การทำพันัยกรรมแบบเอกสารฝ่าย
เมืองนั้น จะทำนอกที่ว่าการอำเภอก็ได้ เมื่อมีการร้องขอ
เช่นนั้น

มาตรา ๑๖๖๐ พันัยกรรมนั้น จะทำเป็นเอกสารลับ
ก็ได้ กล่าวคือ

- (๑) ผู้ทำพันัยกรรมต้องลงลายมือชื่อในพันัยกรรม
- (๒) ผู้ทำพันัยกรรมต้องฉีกพันัยกรรมนั้น แล้วลง
ลายมือชื่อบรรยายฉีกนั้น
- (๓) ผู้ทำพันัยกรรมต้องนำพันัยกรรมที่ฉีกนั้นไปแสดง
ต่อกรรมการอำเภอ และพะยานอีกอย่างน้อยสองคน และ
ให้ถ้อยคำต่อบุคคลทั้งหมดเหล่านั้นว่าเป็นพันัยกรรมของตน

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๖๐

ถ้าพินัยกรรมนั้น ผู้ทำพินัยกรรมมิได้ เป็นผู้เขียนเองโดยตลอด ผู้ทำพินัยกรรมจะต้องแจ้งนามและภูมิลำเนาของผู้เขียนให้ทราบด้วย

(๔) เมื่อกรรมการอำเภอจดถ้อยคำของผู้ทำพินัยกรรม และวัน เดือน ปี ที่นำพินัยกรรมมาแสดงไว้บนซองนั้นและประทับตราตำแหน่งแล้ว ให้กรรมการอำเภอผู้ทำพินัยกรรม และพะยานลงลายมือชื่อบนซองนั้น

การขูดลบ ตก เต็ม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่นซึ่งพินัยกรรมนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ผู้ทำพินัยกรรมจะได้ลงลายมือชื่อกำกับไว้

มาตรา ๑๖๖๑ ถ้าบุคคลผู้เป็นทั้งบิดาและมารดาหรือผู้
ที่พูดไม่ได้ มีความประสงค์จะทำพินัยกรรมเป็นแบบเอกสาร
ลับ ให้ผู้นั้นเขียนด้วยตนเองบนซองพินัยกรรมต่อหน้า
กรรมการอำเภอและพะยานซึ่งข้อความว่าพินัยกรรมที่ผู้นั้น
เป็น ของตน แทน การให้ ถ้อยคำตั้งที่กำหนดไว้ใน มาตรา
๑๖๖๐ (๓) และถ้าหากมีผู้เขียนก็ให้เขียนชื่อกับภูมิลำเนา
ของผู้เขียนพินัยกรรมนั้นไว้ด้วย

ให้กรรมการอำเภอจดลงไว้บนซองเป็นสำคัญว่า ผู้ทำ
พินัยกรรมได้ปฏิบัติตามข้อความในวรรคก่อนแล้ว แทน
การจดถ้อยคำของผู้ทำพินัยกรรม

มาตรา ๑๖๖๒ พินัยกรรมซึ่งได้ทำเป็นแบบเอกสารฝ่าย
เมืองหรือเอกสารลับนั้น กรรมการอำเภอจะเปิดเผยแก่
บุคคลอื่นใดไม่ได้ในระหว่างที่ผู้ทำพินัยกรรมยังมีชีวิตอยู่
และผู้ทำพินัยกรรมจะเรียกให้กรรมการอำเภอส่งมอบพินัยกรรม
นั้นแก่ตนในเวลาใด ๆ กรรมการอำเภอจำต้องส่งมอบให้

ถ้าพินัยกรรมนั้นทำเป็นแบบเอกสารฝ่ายเมือง ก่อน
ส่งมอบพินัยกรรมให้กรรมการอำเภอคัดสำเนาพินัยกรรมไว้
แล้วลงลายมือชื่อประทับตราตำแหน่งเป็นสำคัญ สำเนา
พินัยกรรมนั้นจะเปิดเผยแก่บุคคลอื่นใดไม่ได้ในระหว่างที่ผู้
ทำพินัยกรรมยังมีชีวิตอยู่

มาตรา ๑๖๖๓ เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษซึ่งบุคคลใดไม่
สามารถจะทำพินัยกรรมตามแบบอื่นที่กำหนดไว้ได้ เช่น
ตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรือเวลามีโรคระบาด หรือ
สงคราม บุคคลนั้นจะทำพินัยกรรมด้วยวาจาก็ได้

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๖๒

เพื่อการนี้ ผู้ทำพินัยกรรมต้องแสดงเจตนากำหนดข้อ
พินัยกรรมต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนซึ่งอยู่พร้อมกัน
ณที่นั้น

พยานสองคนนั้นต้องไปแสดงตนต่อกรมการอำเภอ
โดยมีข้าและแจ้งข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมได้ส่งไว้ด้วย
วาจา นั้น ทั้งต้องแจ้งวัน เดือน ปี สถานที่ที่ทำการพินัยกรรม
และพฤติการณ์ พิเศษนั้นไว้ด้วย

ให้กรมการอำเภอจดข้อความที่พยานแจ้งนั้นไว้ และ
พยานสองคนนั้นต้องลงลายมือชื่อไว้ หรือมีฉันทน์ จะให้
เสมอกับการลงลายมือชื่อได้ก็แต่ด้วยลงลายพิมพ์นิ้วมือ
โดยมีพยานลงลายมือชื่อรับรองสองคน

มาตรา ๑๖๖๔ ความสมบูรณ์แห่งพินัยกรรมซึ่งทำขึ้น
ตามมาตราก่อนนั้นย่อมสิ้นไปเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือนนับ
แต่เวลาผู้ทำพินัยกรรมกลับมาสู่ฐานะที่จะทำการพินัยกรรมตาม
แบบอื่นที่กำหนดไว้ได้

มาตรา ๑๖๖๕ เมื่อผู้ทำพินัยกรรมจะต้องลงลายมือชื่อ
ตามมาตรา ๑๖๕๖, ๑๖๕๘, ๑๖๖๐ จะให้เสมอกับลงลายมือ

ข้อได้ ก็แต่ด้วยลงลายพิมพ์ นามือโดยมีพะยานลงลายมือ
ข้อรับรองไว้ด้วยสองคนในขณะนั้น

มาตรา ๑๖๖๖ บทบัญญัติมาตรา ๕ วรรค ๒ และ ๓
แห่งประมวลกฎหมายนี้ มิให้ใช้บังคับแก่พะยานผู้ที่จะต้อง
ลงลายมือชื่อตามมาตรา ๑๖๕๖, ๑๖๕๘, ๑๖๖๐

มาตรา ๑๖๖๗ เมื่อคนในบังคับสยามจะทำพินัยกรรม
ในต่างประเทศ พินัยกรรม นั้นอาจทำตามแบบซึ่งกฎหมาย
ของประเทศที่ทำพินัยกรรม บัญญัติไว้ หรือตามแบบที่
กฎหมายสยามบัญญัติไว้ก็ได้

เมื่อทำพินัยกรรมตามแบบที่กฎหมายสยามบัญญัติไว้
อำนาจและหน้าที่ของกรรมการอำเภอตามมาตรา ๑๖๕๘,
๑๖๖๐, ๑๖๖๑, ๑๖๖๒, ๑๖๖๓ ให้ตกแก่บุคคลตั้งต่อไป
คือ

(๑) พนักงานทูต หรือกงสุลฝ่ายสยาม กระทำการ
ตามขอบอำนาจของตน หรือ

(๒) พนักงานใด ๆ ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายของต่าง
ประเทศนั้น ๆ ที่จะรับบันทึกข้อแจ้งความไว้เป็นหลักฐานได้

มาตรา ๑๖๖๘ ผู้ทำพินัยกรรมไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อความในพินัยกรรมนั้นให้พะยานทราบ เว้นแต่กฎหมายจะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๖๖๙ ในระหว่างสงคราม บุคคลที่รับราชการทหารบกหรือทหารเรือ หรือทำการเกี่ยวข้องกับกรมกองทหารบกหรือทหารเรือนั้น จะทำพินัยกรรมตามแบบที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๖๕๘, ๑๖๖๐ หรือ ๑๖๖๓ ก็ได้ และในกรณีเช่นนั้น อำนาจและหน้าที่ของกรรมการอำเภอ ให้ตกแก่ นายทหารหรือข้าราชการฝ่ายทหารบกหรือทหารเรือ ซึ่งมียศชั้นสัญญาบัตร

ถ้าผู้ทำพินัยกรรมตามวรรคก่อนนั้นป่วยเจ็บ หรือต้องบาดเจ็บ และอยู่ในโรงพยาบาล อำนาจและหน้าที่ของกรรมการอำเภอ ให้ตกแก่แพทย์แห่งโรงพยาบาลนั้น

มาตรา ๑๖๗๐ บุคคลต่อไปนี้จะเป็นพะยานในการทำพินัยกรรมไม่ได้

- (๑) ผู้ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ
- (๒) บุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ

(๓) บุคคลที่ हुหนวก เป็นใบ้ หรือจักษุบอดทั้งสองข้าง

มาตรา ๑๖๗๑ เมื่อบุคคลใดนอกจากผู้ทำพินัยกรรม เป็นผู้เขียนข้อความแห่งพินัยกรรม บุคคลนั้นต้องลงลายมือชื่อของตนทั้งระบุว่าเป็นผู้เขียน

ถ้าบุคคลนั้นเป็นพะยานด้วย ให้เขียนข้อความระบุว่าตนเป็นพะยานไว้ต่อท้ายลายมือชื่อของตนเช่นเดียวกับพะยานอื่น ๆ

มาตรา ๑๖๗๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กลาโหมและต่างประเทศมีอำนาจ และหน้าที่เท่าที่เกี่ยวกับ กระทรวงนั้น ๆ ที่จะออกกฎกระทรวงเพื่อให้การเป็นไปตาม ประมวลกฎหมายบรรพณ

หมวด ๓

ผลและการตีความแห่งพินัยกรรม

มาตรา ๑๖๗๓ สิทธิและหน้าที่ใด ๆ อันเกิดขึ้นตาม พินัยกรรม ให้ มีผลบังคับเรียกร้องกันได้ตั้งแต่ผู้ทำพินัยกรรม ตายเป็นต้นไป เว้นแต่ผู้ทำพินัยกรรมจะได้กำหนดเงื่อนไข หรือเงื่อนไขให้ มีผลบังคับเรียกร้องกันได้ภายหลัง

มาตรา ๑๖๓๔ ถ้าข้อกำหนดพินัยกรรมมีเงื่อนไข และเงื่อนไขนั้นสำเร็จเสียก่อนเวลาที่ผู้ทำพินัยกรรมตาย หากว่าเป็นเงื่อนไขบังคับก่อน ข้อกำหนดพินัยกรรมนั้นไม่มีผลเมื่อผู้ทำพินัยกรรมตาย หากว่าเป็นเงื่อนไขบังคับหลัง ข้อกำหนดพินัยกรรมนั้นเป็นอันไร้ผล

ถ้าเงื่อนไขบังคับก่อนสำเร็จภายหลังที่ผู้ทำพินัยกรรมตาย ข้อกำหนดพินัยกรรมมีผลตั้งแต่วันที่เงื่อนไขสำเร็จ

ถ้าเงื่อนไขบังคับหลังสำเร็จภายหลังที่ผู้ทำพินัยกรรมตาย ข้อกำหนดพินัยกรรมมีผลตั้งแต่วันที่ผู้ทำพินัยกรรมตาย แต่ตกเป็นอันไร้ผลในเมื่อเงื่อนไขนั้นสำเร็จ

แต่ถ้าผู้ทำพินัยกรรมได้กำหนดไว้ในพินัยกรรมว่า ในกรณีที่กล่าวมาในสองวรรคก่อนนั้น ให้ความสำเร็จแห่งเงื่อนไขมีผลย้อนหลังไปถึงเวลาที่ผู้ทำพินัยกรรมตาย ก็ให้เป็นไปตามเจตนาของผู้ทำพินัยกรรมนั้น

มาตรา ๑๖๓๕ เมื่อพินัยกรรมมีเงื่อนไขบังคับก่อน ผู้รับประโยชน์ตามข้อความแห่งพินัยกรรมนั้น จะร้องต่อศาลขอให้ตั้งผู้จัดการทรัพย์สินที่ยกให้ โดยพินัยกรรมนั้นจนกว่าจะถึงเวลาที่เงื่อนไขสำเร็จ หรือจนกว่าความสำเร็จแห่งเงื่อนไขตกเป็นอันพ้นวิสัยก็ได้

ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะตั้งผู้ร่อนนั้นเป็นผู้จัดการ
ทรัพย์สินเสียเอง และเรียกให้ผู้ร่อนนั้นวางประกันตาม
ที่สมควรก็ได้

มาตรา ๑๖๗๖ พันัยกรรมจะทำขึ้นโดยให้บุคคลใดตก
อยู่ในภาวะติดพันที่จะต้องก่อตั้งมูลนิธิ หรือจะส่งจัดสรร
ทรัพย์สินไว้โดยตรง เพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง
ตามบทบัญญัติมาตรา ๘๑ แห่งประมวลกฎหมายนี้ก็ได้

มาตรา ๑๖๗๗ เมื่อมีพันัยกรรมก่อตั้งมูลนิธิขึ้นตามมาตรา
ก่อน ให้เป็นหน้าที่ของทายาทหรือผู้จัดการมรดกแล้วแต่
กรณี ที่จะต้องร้องขอให้รัฐบาลให้อำนาจจัดตั้งขึ้นเป็น
นิติบุคคลตามมาตรา ๘๕ แห่งประมวลกฎหมายนี้ เว้นแต่
จะได้มีข้อกำหนดไว้ในพันัยกรรมเป็นอย่างอื่น

ถ้าบุคคลดังกล่าวแล้วมิได้ร้องขอให้รัฐบาลให้อำนาจ
บุคคลผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดหรือพนักงาน อัยการจะ
เป็นผู้ร้องขอก็ได้

มาตรา ๑๖๗๘ เมื่อมูลนิธิใดซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยพันัยกรรม
ได้ตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลแล้ว ให้ถือว่าทรัพย์สินซึ่งผู้ทำ
พันัยกรรมจัดสรรไว้เพื่อการนั้น ตกเป็นของนิติบุคคลนั้น

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๖๘

ตั้งแต่เวลาซึ่งพ้นยกกรรม มีผล เว้นแต่จะมีข้อกำหนดไว้
ในพ้นยกกรรมเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๑๖๗๕ ถ้าจัดตั้งมูลนิธิขึ้นไม่ได้ตามวัตถุประสงค์
ให้ทรัพย์สินตกทอดไปตามที่ระบุไว้ในพ้นยกกรรม

ถ้าพ้นยกกรรม ไม่ได้ระบุไว้ เมื่อทายาทหรือผู้จัดการ
มรดก หรือพนักงานอัยการ หรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสีย
คนใดคนหนึ่งร้องขอ ให้ศาลจัดสรรทรัพย์สินนั้นให้แก่
นิติบุคคลอื่น ซึ่งปรากฏว่ามีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงที่สุด
กับความประสงค์ของผู้ทำพ้นยกกรรม

ถ้าหากว่าจัดสรรทรัพย์สินอย่างนี้ไม่ได้ก็ดี หรือว่ามูล
นิธินั้นตั้งขึ้นไม่ได้ เพราะเป็นการขัดต่อกฎหมาย หรือขัด
ต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนก็ดี
ข้อกำหนดพ้นยกกรรมในการจัดตั้งมูลนิธินั้นเป็นอันไร้ผล

มาตรา ๑๖๘๐ เจ้าหนี้ของผู้ทำพ้นยกกรรม มีสิทธิที่จะร้อง
ขอให้เพิกถอนข้อกำหนดพ้นยกกรรมซึ่งก่อตั้งมูลนิธิขึ้นได้เพียง
เท่าที่ตนต้องเสียประโยชน์เนื่องแต่การนั้น

มาตรา ๑๖๘๑ ถ้าทรัพย์สินซึ่งเป็นวัตถุประสงค์แห่งพ้นยกกรรม
นั้น ได้สูญหาย ทำลาย หรือบอบสลายไป และพทุติการณ

ทั้งนี้เป็นผลให้ ได้ทรัพย์สินอันมาแทน หรือได้ สิทธิเรียก
ร้องเอาค่าสินไหมทดแทนทรัพย์สินนั้น ผู้รับพินัยกรรม
จะเรียกให้ส่งมอบของแทนซึ่งได้รับมานั้น หรือจะเรียก
ร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเสียเองก็ได้แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๖๘๒ เมื่อพินัยกรรมทำขึ้นเป็นการปลดหนี้
หรือโอนสิทธิเรียกร้อง พินัยกรรมนั้นจะมีผลเพียงจำนวนซึ่ง
คงค้างชำระอยู่ในเวลาที่ผู้ทำพินัยกรรมตาย เว้นแต่ผู้ทำ
พินัยกรรมจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ถ้ามีเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ที่ปลดให้หรือสิทธิ
เรียกร้องที่โอนไปนั้น ก็ให้ส่งมอบแก่ผู้รับพินัยกรรม
และให้ ใช้มาตรา ๓๐๓ ถึง ๓๑๓, ๓๔๐ แห่งประมวลกฎหมาย
นี้บังคับโดยอนุโลม แต่ถ้าผู้ทำพินัยกรรมจะต้องกระทำการ
หรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา นั้น ๆ แล้ว บุคคล
ผู้ต้องจัดการตามพินัยกรรมหรือผู้รับพินัยกรรม จะกระทำการ
หรือดำเนินการนั้น ๆ แทนผู้ทำพินัยกรรม ก็ได้

มาตรา ๑๖๘๓ พินัยกรรม ที่บุคคลทำให้แก่เจ้าหนี้คนใด
ของตนนั้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า มิได้ทำขึ้นเพื่อชำระ
หนี้อันค้างชำระแก่เจ้าหนี้คนนั้น

มาตรา ๑๖๘๔ เมื่อความข้อใดข้อหนึ่งในพินัยกรรมอาจ
ตีความได้เป็นหลายนัย ให้ถือเอาตามนัยที่จะสำเร็จผล
ตามความประสงค์ของผู้ทำพินัยกรรมนั้นได้ดีที่สุด

มาตรา ๑๖๘๕ ในกรณีที่ผู้ทำพินัยกรรมได้กำหนดผู้รับ
พินัยกรรมไว้ โดยคุณสมบัตินั้นที่ทราบตัวแน่นอนได้ ถ้ามี
บุคคลหลายคนทรงไว้ ซึ่งคุณสมบัตินั้นจะเป็นผู้รับพินัยกรรม
ตามที่ผู้ทำพินัยกรรมกำหนดไว้ตั้งนั้นได้ ในกรณีที่มิใช่ข้อสงสัย
ให้ถือว่าทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับส่วนนั้นเท่า ๆ กัน

หมวด ๔

พินัยกรรม ที่ตั้งผู้ปกครองทรัพย์

มาตรา ๑๖๘๖ อันว่าทรัพย์สินนั้น จะก่อตั้งขึ้นโดยตรง
หรือโดยทางอ้อม ด้วยพินัยกรรมหรือด้วยนิติกรรมใด ๆ ที่
มีผลในระหว่างชีวิตก็ดี หรือเมื่อตายแล้วก็ดี ห้ามมิผลไม่

มาตรา ๑๖๘๗ ถ้าผู้ทำพินัยกรรมประสงค์จะยกทรัพย์
สินให้แก่ผู้เยาว์ หรือผู้ซึ่งศาลได้สั่งให้เป็นคนไร้ความ
สามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือแก่ผู้ซึ่งต้อง
รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลเพราะเหตุวิกลจริต แต่ต้องกร

มอบ การเก็บรักษา และจัดการทรัพย์สินนั้น แก่บุคคลอื่น
นอกจากบิดามารดา ผู้ปกครอง ผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ของ
บุคคลเช่นนั้น ผู้ทำพินัยกรรมต้องตั้งผู้ปกครองทรัพย์สิน
การตั้งผู้ปกครองทรัพย์สิน ห้ามมิให้ตั้งขึ้นเป็นเวลา
เกินกว่ากำหนดแห่งการเป็นผู้เยาว์ หรือกำหนดที่ศาลได้
สั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ
หรือกำหนดที่ต้องรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๖๘๘ การตั้งผู้ปกครองทรัพย์สินนั้น ในส่วนที่
เกี่ยวข้องกับสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินสิทธิใด ๆ อันเกี่ยวกับ
อสังหาริมทรัพย์ ย่อมไม่บริบูรณ์ เว้นแต่จะได้จดทะเบียน
ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ให้ใช้บังคับแก่
เรือกำปั่น หรือเรือมีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ
หรือเรือยนต์มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป ทั้งแพ และสัตว์
พาหนะด้วย

มาตรา ๑๖๘๙ นอกจากบุคคลที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๕๕๗
แห่งประมวลกฎหมายนี้ นิติบุคคล หรือบุคคลธรรมดาที่มี
ความสามารถบริบูรณ์ จะรับตั้งเป็นผู้ปกครองทรัพย์สินก็ได้

วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๓๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๒ หน้า ๕๓๒

มาตรา ๑๖๕๐ ผู้ปกครองทรัพย์สินนั้น ย่อมตั้งขึ้นได้โดย

(๑) ผู้ทำพินัยกรรม

(๒) บุคคลซึ่งระบุไว้ในพินัยกรรมให้เป็นผู้ตั้ง

มาตรา ๑๖๕๑ เว้นแต่ผู้ทำพินัยกรรมจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในพินัยกรรม ผู้ปกครองทรัพย์สินจะทำพินัยกรรมตั้งบุคคลอื่นให้ทำการสืบแทนตนก็ได้

มาตรา ๑๖๕๒ เว้นแต่ผู้ทำพินัยกรรมจะได้กำหนดไว้ในพินัยกรรมเป็นอย่างอื่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยทรัพย์สินที่ได้รับมอบไว้ ผู้ปกครองทรัพย์สิน มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ปกครองตามความหมายในบรรพ ๕ แห่งประมวลกฎหมาย

หมวด ๕

การเพิกถอนและการตกไปแห่งพินัยกรรม

หรือข้อกำหนดพินัยกรรม

มาตรา ๑๖๕๓ ผู้ทำพินัยกรรมจะเพิกถอนพินัยกรรมของตนเสียทั้งหมด หรือแต่บางส่วนในเวลาใดก็ได้